

M E S N E D

İlahiyat Araştırmaları Dergisi
The Journal of Theological Studies

e-ISSN 2687-3605

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/mesned>

Cilt/Vol. 16, Sayı/Issue 2, Aralık/ December 2025

İslâm ve Yorum IX Sempozyumu "Din ve Aile" (16-18 Ekim 2025 Malatya)

Symposium on Islam and Comment IX "Religion and Family" (16-18 October 2025 Malatya)

Yusuf Fuat ÜNAL

0000-0001-9633-4336

yusuffuat517@gmail.com

Arş. Gör, İnönü Üniversitesi İlahiyat Fakültesi
Hadis Ana Bilim Dalı

Research Assistant, Inonu University Faculty of Theology
Department of Hadith

Toplantı Özeti	Meeting Summary
Geliş Tarihi: 05.12.2025	Date of Submission: 05.12.2025
Kabul Tarihi: 16.12.2025	Date of Acceptance : 16.12.2025
Yayın Tarihi: 31.12.2025	Date of Publication: 31.12.2025
Benzerlik Taraması: Evet, intihal.net	Plagiarism Checks: Yes, intihal.net
Çıkar Çatışması: Çıkar çatışması beyan edilmemiştir.	Conflicts of Interest: The author(s) has no conflict of interest to declare.
Finansman: Bu araştırmayı desteklemek için dış fon kullanılmamıştır.	Grant Support: The author(s) acknowledge that they received no external funding in support of this research.
Etik Beyan: Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur.	Ethical Statement: It is declared that scientific and ethical principles have been followed while carrying out and writing this study and that all the sources used have been properly cited.
Telif Hakkı & Lisans: Yazarlar dergide yayımlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmaları CC BYNC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır.	Copyright & License: Authors publishing with the journal retain the copyright to their work licensed under the CC BY-NC 4.0.

Atıf/Citation: Ünal, Yusuf Fuat. "İslâm ve Yorum IX Sempozyumu "Din ve Aile" (16-18 Ekim 2025 Malatya) / Symposium on Islam and Comment IX "Religion and Family" (16-18 October 2025 Malatya)". *Mesned İlahiyat Araştırmaları Dergisi/The Journal of Mesned of Theological Studies*, 16/2 (Aralık 2025): 185-189.

Symposium on Islam and Comment IX "Religion and Family" (16-18 October 2025 Malatya)

Throughout history, the family has been regarded as the most fundamental institution of social structure, and the relationship between the family and religion – which shapes the meaning-world of both the individual and society – has, especially in the modern era, become an area that must be reconsidered. The transformation of intra-familial roles, the strengthening of individualization, the spread of alternative life styles, and the impact of digital culture on notions such as privacy, belonging and authority have opened up to debate the intergenerational transmission of religious and moral values through the family. In this context, the Islam and Interpretation IX (Religion and Family) Symposium, held in hybrid format by the Faculty of Theology of İnönü University in Malatya on 16–18 October 2025 under the auspices of the Rectorate of İnönü University, aimed to examine the relationship between religion and family from an interdisciplinary perspective, in the light of both classical sources and contemporary discussions.

Keywords: Symposium, Islam and Comment, Religion, Family, Islamic Thought.

İslâm ve Yorum IX Sempozyumu "Din ve Aile" (16-18 Ekim 2025 Malatya)¹

Tarih boyunca toplumsal yapının en temel kurumu olarak kabul edilen aile ile bireyin ve toplumun anlam dünyasını şekillendiren din arasındaki ilişki, modern dönemde hız kazanan modernleşme, küreselleşme, sekülerleşme ve dijitalleşme süreçleriyle birlikte yeniden düşünülmesi gereken bir alan hâline gelmiştir. Aile içi rollerin dönüşmesi, bireyselleşmenin güçlenmesi, alternatif yaşam biçimlerinin yaygınlaşması ve dijital kültürün mahremiyet, aidiyet ve otorite kavramlarını dönüştürmesi, dinî ve ahlaki değerlerin aile üzerinden kuşaklar arası aktarımını tartışmaya açmaktadır. Bu bağlamda İnönü Üniversitesi İlahiyat Fakültesi tarafından 16–18 Ekim 2025 tarihlerinde Malatya’da, İnönü Üniversitesi Rektörlüğü’nün ev sahipliğinde hibrit formatta gerçekleştirilen İslâm ve Yorum IX (Din ve Aile) Sempozyumu, din–aile ilişkisini klasik kaynaklar ve güncel tartışmalar ışığında disiplinler arası bir perspektifle ele almayı amaçlamıştır.

Anahtar Kelimeler: Sempozyum, İslâm ve Yorum, Din, Aile, İslâm Düşüncesi.

---

¹ Sempozyum hakkında genel bilgi için bkz. <https://www.inonu.edu.tr/ilahiyatsempozyum/>

Sempozyum Değerlendirmesi

Tarih boyunca toplumsal yapının en temel unsuru olarak kabul edilen aile, bireyin kimlik inşasının, ahlaki ve toplumsal normlarla tanışmasının, sevgi, merhamet, saygı ve dayanışma gibi temel insani değerlerin içselleştirilmesinin ilk ve en önemli adımı olagelmıştır. İnsanın dünyayı anlamlandırma çabasına yön veren din ise hem bireysel dindarlığın oluşumunda hem de ilahî kanunlara uygun toplumsal düzen ve barışın tesisinde kurucu bir referans noktasıdır. Bu bakımdan din ile aile arasındaki bağ, yalnızca bireyin iç dünyasıyla, kişisel alanıyla sınırlı olmayan; toplumsal hafızanın, değerler sisteminin ve kültürel sürekliliğin merkezinde yer alan çok katmanlı bir ilişki alanı olarak dikkat çekmektedir. Modernleşme, küreselleşme, sekülerleşme ve dijitalleşme süreçlerinin ivme kazandığı günümüzde aile kurumu, bu çok katmanlı yapısını ciddi dönüşümler eşliğinde sürdürmeye de devam etmektedir.

Günümüzde çeşitli dinamikler ile geleneksel aile modelinin çözülmesi, bireyselleşmenin güçlenmesi, alternatif yaşam biçimlerinin yaygınlaşması ve dijital kültürün gündelik hayatın tüm alanlarına sirayet etmesi, aile içi rollerin yeniden tanımlanmasına yol açmaktadır. Ebeveyn-çocuk ilişkisinin mahiyeti değişmekte; otorite, aidiyet ve mahremiyet gibi ailevi kavramlar yeni tartışma başlıkları hâline gelmektedir. Tüm bu gelişmeler, dinin aile üzerindeki dönüştürücü ve koruyucu işlevinin, aynı zamanda ailenin dinî ve ahlaki değerleri taşıyıcı rolünün yeniden düşünülmesini zorunlu kılmaktadır. Bu bağlamda İnönü Üniversitesi Rektörlüğü'nün ev sahipliğinde ve İnönü Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nin organizasyonunda düzenlenen “İslâm ve Yorum IX (Din ve Aile) Sempozyumu” din-aile ilişkisinin klasik kaynaklar ve modern tartışmalar çerçevesinde çok yönlü olarak ele alınmasını hedeflemiştir.

İslâm ve Yorum sempozyumları dizisinin dokuzuncusu mahiyetindeki bu toplantı, 16-18 Ekim 2025 tarihleri arasında Malatya'da, yüz yüze ve çevrim içi katılım imkânı sunan hibrit bir formatta gerçekleştirilmiştir. Böylece daha önce farklı temalar etrafında sürdürülen İslâm ve Yorum geleneği, bu defa “Din ve Aile” başlığı altında güncel bir tartışma eksenini ile devam ettirilmiştir. Sempozyumun temel amacı, İslâm düşünce geleneği ile günümüz dünyasındaki aile olgusunu disiplinler arası bir bakış açısıyla yeniden değerlendirmektir. Bu çerçevede ailede din eğitimi, ahlaki değerlerin kuşaklar arası aktarımı, toplumsal değişim süreçlerinin aile yapısı üzerindeki etkileri ve modern dönemde aile kurumunu tehdit eden risk alanları gibi pek çok konu farklı oturumlar boyunca tartışmaya açılmıştır.

Sempozyum bir yandan klasik kaynaklara dayalı teorik ve tarihsel analizlere zemin hazırlamış, diğer yandan güncel sosyolojik gerçeklikleri ve pratik sorunları dinî referanslarla birlikte ele alan çalışmaların bulunduğu bir platform işlevi görmüştür. Böylelikle din-aile ilişkisine dair tartışmalar yalnızca tespit düzeyinde bırakılmamış, çözüm ve öneri boyutu da güçlü bir biçimde gündeme taşınmıştır. Bilim kurulunun belirlediği çerçeve doğrultusunda sempozyumun konu başlıkları dört ana eksen etrafında yapılandırılmıştır: “İslâm Düşüncesinde Aile”, “İslâm Medeniyetinde Aile”, “Aile ve Din Eğitimi” ve “Modern Dönemde Aile”. Bu dörtlü tasnif, hem İslâm ilim geleneğinin kendi iç tutarlılığını hem de tarihsel süreklilik ve güncel tartışmalar arasındaki bağlantıyı görünür kılacak şekilde belirlenmiştir.

Sempozyumun katılım esasları, bilimsel niteliği önceleyen titiz bir değerlendirme sürecine dayandırılmıştır. Türkçe, Arapça, İngilizce, Almanca, Fransızca ve Farsça dillerinde bildiri kabul edilmesi, sempozyumun hem ulusal hem de uluslararası katılımı teşvik eden çok çeşitli bir karakter kazanmasını sağlamıştır. Sempozyumun ücretsiz olması ve çevrim içi katılım imkânı sunması ise farklı şehir ve ülkelerden araştırmacıların etkinliğe dâhil olmasını kolaylaştırmıştır. Bu yönüyle toplantı, din ve aile konusundaki tartışmaların coğrafi ve dilsel sınırları aşan, geniş katılımlı bir zemine taşınmasına katkı sunmuştur. Organizasyon boyutunda sempozyum, Prof. Dr. Mehmet Kubat ve Prof. Dr. Korkut Çeçen'in başkanlığında; Doç. Dr. Ramazan Meşe ile Dr. Öğr. Üyesi Selahattin Yıldırım'ın koordinatörlüğünde geniş bir düzenleme kurulu tarafından gerçekleştirilmiştir. Fakülte öğretim üyeleri ile araş-

tırma görevlilerinden oluşan düzenleme ve sekretarya ekipleri, başvuru sürecinden programın ilanına, oturumların akışından teknik altyapının sürdürülmesine kadar sürecin tüm aşamalarını başarılı bir biçimde yürütmüştür. Bu yönüyle sempozyum, yalnızca bilimsel içerik bakımından değil; akademik organizasyon tecrübesi açısından da fakülte için önemli bir birikim ortaya koymuştur.

Açılış konuşmasında İnönü Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Mehmet Kubat fakültenin 2012’den bu yana farklı temalar etrafında düzenlediği sempozyumlar, Arapça çalıştayları ve editoryal kitap çalışmalarıyla kurumsal bir bilimsel gelenek inşa ettiğini; 2017’de başlatılan “Uluslararası İslâm ve Yorum Sempozyumu” serisinin ise pandemi ve depresyon gibi iki büyük afete rağmen kesintisiz biçimde sürdürüldüğünü vurgulamıştır. Konuşmanın devamında fakültenin depresyon sonrasında yaklaşık 200 bilimsel etkinliğe ev sahipliği yaparak adeta bir “merkez üssü” hâline geldiği belirtilmiş ve bu yıl dokuzuncusu düzenlenen sempozyumun temasının “Din ve Aile” olarak belirlendiği ifade edilmiştir. Ardından İnönü Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Nusret Akpolat kürsüye gelerek konuşmasını gerçekleştirmiştir. Rektör, konuşmasında İslâm ve Yorum sempozyum serisinin dokuzuncusunun “Din ve Aile” temasıyla gerçekleştirilmesinden duyduğu memnuniyeti dile getirerek dini, insanın varlık arayışına anlam katan ilahî rehberlik; aileyi ise bu rehberliğin ilk tecelli mekânı ve değerlerin köklendiği temel kurum olarak tanımlamakta, son yaşanan afetlerin aile bağlarının koruyucu işlevini bir kez daha ortaya koyduğunu vurgulamaktadır. Ayrıca sempozyumun güncel tartışmaların yüzeysel dilinin ötesine geçerek din ve aile meselesini disiplinler arası, ilmî ve metodik bir dikkatle ele almasını; fikirlerin özgürce ama nezaket içinde tartışıldığı oturumlar yoluyla ülke ve ümmet için kalıcı faydalar üretmesini temenni ederek konuşmasını emek veren tüm paydaşlara teşekkürle sonlandırmıştır.

Bu konuşmaların ardından kürsüye gelen açılış oturumu konuşmacısı Prof. Dr. Halis Aydemir, insanın yaratılış sürecine ilişkin ilahî işleyişi ilgili ayetler üzerinden adım adım takip ederek insanların fitrî olarak çiftler hâlinde yaşamaya yatkın olduğunu vurgulamıştır. Konuşmada kadın ve erkek cinsiyetlerinin birbirinin zayıf yönlerini tamamlamak üzere yaratıldığı, kulun bu düzen içindeki rolünü yaratana karşı saygının bir gereği olarak mümkün olan en iyi şekilde ifa etmesi gerektiği ifade edilmiştir. Kadın ya da erkek olarak yaratılmanın kulluk imtihanında herhangi bir eşitsizlik doğurmadığı, bilakis her iki cinsin de kendilerine yüklenen sorumlulukları hakkıyla yerine getirmekle mükellef olduğu vurgusu, konuşmanın ana eksenini oluşturmuştur.

Sempozyum, açılış programı ve Prof. Dr. Halis Aydemir’in açılış konferansının ardından 16–18 Ekim 2025 tarihlerinde Perşembe, Cuma ve Cumartesi günlerine yayılan sekiz ana oturum hâlinde, her biri A–B–C şeklinde üç paralel oturuma ayrılmış olarak ve ayrı çevrim içi kanallar üzerinden canlı yayımlanmak suretiyle devam etmiştir. Böylece toplam yirmi dört bilimsel oturum gerçekleştirilmiş; bu oturumlarda yurt içi ve yurt dışından yüzü aşkın araştırmacı Kur’ân ve sünnette aile, câhiliye ve İslâm toplumlarında aile, aile hukuku, ailede din eğitimi ve değerler aktarımı, modernleşme–sekülerleşme ve dijitalleşme karşısında aile, ayrıca farklı din ve kültürlerde aile gibi başlıklar altında tebliğler sunmuştur.

Din–aile ilişkisi ve modern/toplumsal dönüşümlerin aile kurumu üzerindeki etkisi temalı tebliğlerde, özellikle küreselleşme, sekülerleşme, kültürel küreselleşme, medya ve dijitalleşme süreçlerinin Müslüman ailenin yapısı, işleyişi ve algılanış biçimi üzerindeki çok boyutlu yansımalarına odaklanılmış; bu çerçevede doğurganlığın kıyamet ve gelecek kaygısı söylemleri üzerinden medyada nasıl yeniden kurgulandığı, kültürel küreselleşmenin tüketim kalıpları ve değerler sistemi aracılığıyla aile bağlarını nasıl zayıflattığı, modern hukuk normlarının (özellikle miras taksimi gibi düzenlemelerin) aile içi dengeler ve kardeşlik ilişkileri üzerinde ne tür sonuçlar doğurduğu, aile mahremiyetinin dijital gözetim, sosyal medya ve bulanıklaşan kamusal–özel sınırlar sebebiyle nasıl ihlal edildiği ayrıntılı biçimde tartışılmıştır. Bu tartışmaların merkezinde İslâm ahlakının söz konusu tehdit ve kırılma alanları karşısında aileyi koruyucu, ilişkileri düzenleyici ve kuşaklar arası aktarımı güçlendirici bir normatif çerçeve sunup sunamayacağı sorusu yer almış; tebliğlerde İslâm ahlakının aileyi sadece “hukukî bir

birliktelik” olarak değil, aynı zamanda değerlerin içselleştirildiği, kimliğin inşa edildiği ve anlam arayışının beslendiği bir terbiyye mekânı olarak muhafaza etmeye imkân veren güçlü bir referans alanı olduğu vurgulanmıştır.

Diğer yandan Alevî-Sünnî evlilikleri, Nusayrî toplumu ve Budist gelenek gibi farklı dinî ve mezhebî bağlamlara ilişkin çalışmalar aracılığıyla aile kurumunun konumu karşılaştırmalı bir perspektifle ele alınmış; İslâm içi çoğulculuk bağlamında mezhepler arası evliliklere dair literatürün açmazları ve imkânları, azınlık bir cemaat örneği olarak Nusayrî toplumunda ailenin inanç aktarımı ve cemaat bilincinin devamı açısından taşıdığı kritik rol ve nihayet Budist düşüncede kurtuluşa giden yolda “aileyi terk” idealinin, İslâm’ın aileyi merkeze alan yaklaşımıyla mukayeseye açık yönleri ortaya konmuştur. Böylece dinin bir yandan aileyi dinî kimliğin ve ahlakî terbiyenin zorunlu zemini olarak merkeze alan, diğer yandan bazı geleneklerde dünyevî bağlardan radikal kopuşu önceleyen tasavvurlarının, çağdaş din-aile tartışmaları açısından hangi imkânları ve hangi gerilim noktalarını barındırdığı görünür hâle getirilmiş hem İslâm düşüncesi içinde hem de dinlerarası düzlemde aile kurumuna ilişkin teorik ve pratik yaklaşımlar daha geniş bir tartışma zemini üzerinde yeniden düşünülmüştür.

“Aile” temasını daha çok klasik Arap edebiyatı ile İslâm hukuk düşüncesi üzerinden ele alarak sempozyumun “Din ve Aile” çerçevesini tarihsel derinliği olan bir arka plana yerleştiren tebliğler de vardır. Câhiliye dönemi Arap şiirinde anne-çocuk ilişkisini inceleyen çalışma, annenin kabile onurunun taşıyıcısı, çocuğun ise hem şefkatin hem de cesaret ve fedakârlık gibi erdemlerin muhatabı olduğu çok katmanlı bir ilişki örüntüsünü ortaya koymakta; mersiyelelerden dualara ve gündelik sahneleri tasvir eden beyitlere kadar uzanan geniş bir şiir malzemesi üzerinden annelik figürünün hem duygusal yoğunluk hem de toplumsal statü bakımından nasıl idealize edildiğini göstermektedir. Câhiliye döneminde aile yapısını güçlü kılan unsurları kan bağı, asabiyet, onur-şeref, misafirperverlik-cömertlik ve sadakat-vefa ekseninde tahlil eden tebliğ ise, kabile esaslı toplumsal dokunun temelini oluşturan aile kurumunun bireyin güvenliği, kimliği ve toplumsal statüsü açısından vazgeçilmez bir çerçeve sunduğunu; bununla birlikte İslâm’ın bu mirası tümüyle reddetmeyip ıslah edici bir dönüşümle takvaya dayalı yeni bir değer sistemine kavuşturduğunu ortaya koymaktadır. Arap mesel geleneğinde aile imajını Mecma‘u’l-Emsâl üzerinden okuyan bildiri, anne, baba, evlat ve eş figürlerinin mesellerde şefkat, otorite, biyolojik nesep, sadakat, mahremiyet ve evlilik ahlâkı gibi kavramlarla nasıl temsil edildiğini; böylece atasözlerinin aile içi rol beklentilerini kodlayan, davranış normlarını özetleyen bir tür “sözlü ahlâk kitabı” işlevi gördüğünü göstermektedir. Türk Medeni Kanunu çerçevesinde mahkeme kararıyla sona eren evliliklerin talâk ve tefrik bağlamında fikhî statüsünü tartışan çalışma ise, modern seküler hukuk düzeni ile klasik fıkıh doktrini arasındaki gerilim alanlarını, özellikle de boşanmanın kimin iradesiyle, hangi usulle ve hangi şartlarda gerçekleşmiş sayılacağı sorusu etrafında ayrıntılı biçimde analiz ederek güncel pratiklerle fikhî kavram dünyası arasında bir köprü kurmaya çalışmaktadır. Câhiliye dönemi şairlerinin çocuklarına hitaben kaleme aldıkları nasihat şiirlerini inceleyen tebliğ de baba-evlat ilişkisinin şiirsel bir dil üzerinden cömertlik, cesaret, izzet, misafirperverlik, vefa, ölçülülük ve ahlaki olgunluk gibi değerlerle inşa edildiğini; bu metinlerin yalnızca bireysel vasiyetler değil, aynı zamanda dönemin ideal insan tasavvurunu ve kolektif değerler sistemini gelecek kuşaklara aktaran pedagojik metinler olarak işlev gördüğünü ortaya koymaktadır. Bütün bu katkılar bir arada değerlendirildiğinde ikinci grup tebliğlerde aile kurumunun İslâm öncesinden klasik İslâm kültürüne ve oradan da çağdaş hukukî tartışmalara uzanan bir süreklilik içinde hem edebî temsil biçimleri hem de normatif-hukukî mesruiyet zeminleri açısından sorgulandığı, böylece sempozyumun ana temasının tarihsel ve teorik katmanlarını buluşturan zengin, disiplinler arası bir perspektifin öne çıktığı söylenebilir.

Konuyu İslâm hukuku bağlamında ele alan bildirilerde ana temanın, İslâm düşüncesinde aile kurumunun normatif ve hukukî boyutlarını çok katmanlı biçimde tartışmak olduğu görülmektedir. Hadis literatüründe aileyi konu edinen kavram ve terimlerin tahlili, Kur’ân tefsiri üzerinden aileye

dair ilâhî hitabın üslup ve içeriğinin çözümlenmesi gibi çalışmalar, aile kurumunun klasik kaynaklarda nasıl kavramsallaştırıldığını ve hangi değerler etrafında inşa edildiğini ortaya koymaktadır; bu bağlamda Seyyid Kutub'un *Fî Zılâli'l-Kur'ân*'ında aileye yapılan atfların hem içerik hem yöntem açısından sistematik biçimde analiz edilmesi, Kur'ân'ın aileyi hangi ilkeler doğrultusunda konumlandığını göstermeyi hedeflemektedir. Diğer taraftan özellikle Türk Medeni Kanunu'ndaki miras taksimi düzenlemelerinin aile yapısı, akrabalık ilişkileri ve kuşaklar arası dayanışma kültürü üzerindeki etkisini ayet ve hadisler ışığında tartışan tebliğler, modern hukuk normları ile İslâm aile hukukunun ilke ve hedefleri arasındaki gerilim ve imkân alanlarını ortaya koymaktadır. Ailenin mahremiyet alanı, evin ve hanenin dokunulmazlığı, eşlerin karşılıklı hak ve sorumlulukları, çocukların korunması gibi konuları ele alan çalışmalar ise hem klasik fikhî ve ahlaki literatüre hem de güncel tartışmalara başvurarak, çağdaş toplumda aile fertlerinin haklarını koruyan ve aileyi dış müdahalelere karşı tahkim eden bir çerçeve inşa etmeye çalışmaktadır. Bunun yanında ailenin, çocukların Kur'ân eğitimi ve hafızlık süreçlerindeki rolünü analitik biçimde inceleyen ve somut çözüm önerileri sunan tebliğ, aileyi yalnızca biyolojik ve hukukî bir birliktelik değil; aynı zamanda dinî kimliğin, hafıza ve gelenek aktarımının asli mekânı olarak konumlandırmaktadır. Nihayet erken dönem İslâm tarihine ve siyer kaynaklarına dayanan katkılar, Hilfû'l-Fudûl gibi adalet merkezli toplumsal ittifakları ve Hz. Peygamber'in içinde bulunduğu sosyo-hukukî ortamı çözümlenerek aileyi kuşatan hukukî ve ahlaki iklimin tarihsel arka planını aydınlatmakta; böylece bu tebliğ demeti, klasik ve modern kaynakları birlikte kullanarak İslâm'da aile kurumunun kavramsal temellerini, normatif sınırlarını ve güncel dönüşüm dinamiklerini aynı çatı altında tartışan bütünlüklü bir tablo ortaya koymaktadır.

Sonuç olarak İslâm ve Yorum IX (Din ve Aile) Sempozyumu, din–aile ilişkisini klasik kaynaklar, din eğitimi ve modern toplumsal sorunlar ekseninde ele alan bütüncül bir perspektif sunmuştur. Tebliğler, aile kurumunun hem tarihsel sürekliliğini hem de günümüzde karşı karşıya bulunduğu kırılma noktalarını görünür kılmış; güncel tartışmaların sağlam bir ilahiyat akademisi zemini üzerinde yürütülmesine katkıda bulunmuştur. İslâm ve Yorum sempozyumları dizisinin bu yeni halkasının ilerleyen yıllarda düzenlenecek toplantılar ve yayımlanacak bildiriler aracılığıyla din ve aile konusundaki akademik literatüre katkılar sunacağı öngörülebilir. Bu itibarla sempozyum, hem İnönü Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nin ilmî faaliyetleri arasında hem de Türkiye'de din–aile ilişkisi etrafında yürütülen tartışmalar içerisinde müstesna bir yere sahip olmaya aday görünmektedir.²

Kaynakça

- Kubat, Mehmet vd. (ed.). *İslam ve Yorum IX: I. Cilt*. İstanbul: Ensar Neşriyat, 2025.
 Meşe, Ramazan vd. (ed.). *İslam ve Yorum IX: II. Cilt*. İstanbul: Ensar Neşriyat, 2025.
 Yıldırım, Selahattin vd. (ed.). *İslam ve Yorum IX: III. Cilt*. İstanbul: Ensar Neşriyat, 2025.

² Mehmet Kubat vd. (ed.), *İslam ve Yorum IX: I. Cilt* (İstanbul: Ensar Neşriyat, 2025), ; Ramazan Meşe vd. (ed.), *İslam ve Yorum IX: II. Cilt* (İstanbul: Ensar Neşriyat, 2025), ; Selahattin Yıldırım vd. (ed.), *İslam ve Yorum IX: III. Cilt* (İstanbul: Ensar Neşriyat, 2025).